

Att mobba andra

En studie om mobbning, psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning och föräldrabarnkommunikation.

Sandra Andersson Caroline Sandström

**Psykologi 61- 90 hp, Uppsatsarbete 15 hp
Institutionen för individ och samhälle/Högskolan Väst
Höstterminen 2016
Handledare: Sabina Kapetanovic
Examinator: Soly Erlandsson**

Att mobba andra

En studie om mobbning, psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning och föräldrabarnkommunikation.

Mobbning är ett stort globalt problem som har förekommit länge bland ungdomar. Syftet med denna föreliggande studie är att undersöka hur psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning samt föräldrabarnkommunikation relaterar till mobbning. Studien avser att kontrollera bakgrundsvariabler såsom kön, etnicitet och trivsel i området man bor i. Följande frågeställningar formulerades: (a) Finns det något samband mellan psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning, föräldrabarnkommunikation och mobbning? (b) Hur relaterar psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning, föräldrabarnkommunikation till mobbning samtidigt som kön, etnicitet och trivsel i området man bor i kontrolleras? För att studera detta område har vi använt oss av kvantitativ ansats med material från LoRDIA (Longitudinal Research on Development In Adolescence) studie 2015. I studien ingick det 1324 elever från två små och två medelstora städer i Jönköpings och Västra Götalands län i Sverige. Resultatet indikerar att det finns ett statistiskt signifikant samband mellan mobbning, psykisk hälsa, tobak alkohol och droganvändning, samt föräldrabarnkommunikation. Det mest intressanta resultatet i studien visar att det finns en signifikant skillnad mellan pojkars och flickors mobbningsbeteende och vad som prediceras det. Pojkar är mer involverade i mobbning än flickor och deras mobbningsbeteende prediceras av tobak, alkohol, och droganvändning och föräldrabarnkommunikation samt upplevd trivsel i bostadsområdet medan flickors mobbning relaterar till psykisk hälsa, föräldrabarnkommunikation, etnicitet och upplevd trivsel i området.

Nyckelord: mobbning, substansbruk, ungdomar, psykisk hälsa, föräldrabarnkommunikation

Bullying others

A study on bullying, mental health, tobacco, alcohol and drug use and child disclosure

Bullying is a major global problem that is prevalent among young people. The aim of the present study is to investigate mental health and tobacco, alcohol and drug use and child disclosure related to bullying. The study intended to verify background variables such as gender, ethnicity and enjoyment of the area one lives in. The following questions were formulated: (a) Is there any connection between mental health, tobacco, alcohol and drug use, child disclosure and bullying? (b) How does bullying relate to mental health, tobacco, alcohol and drug use and child disclosure while controlling for gender, ethnicity and enjoyment of the area? To study this area, we used a quantitative approach with material from the LoRDIA (Longitudinal Research on Development In Adolescence) study in 2015. The study included 1324 students from two small and two medium-sized cities in Jönköping's and Västra Götaland's county in southern Sweden. The result indicate that there is a statistically significant relationship between bullying, mental health, tobacco, alcohol and drug use, as well as child disclosure. The most interesting result of the study shows that there is a significant difference between boys and girls bullying behavior: Boys are more involved in bullying than girls, and their bullying behavior is predicted by tobacco, alcohol, and drug use and child disclosure and perceived enjoyment of the area they live in, while girls bullying related to mental health, child disclosure, ethnicity and enjoyment of the area they live in.

Keywords: bullying, substance use, young people, mental health, child disclosure

Vi vill framföra ett stort varmt tack till våra handledare Sabina Kapetanovic som med sitt stora stöd, kunnighet och engagemang har hjälpt oss under uppsatsskrivandet. Vi uppskattar din noggrannhet och all tid som du har lagt på oss. Vi vill även tacka LORDIA för att vi har fått använda deras forskningsdata. Avslutningsvis vill vi tacka våra familjer som har stöttat och uppmuntrat oss.

Friendsrapporten 2016 uppger att 60 000 barn och ungdomar utsätts för mobbning i Sverige varje år. Mobbning är ett stort och globalt problem som förekommer bland barn och ungdomar (Arrhenius, 2016). Bakom varje offer finns också en förövare därför fokuserar denna studie på de som mobbar och om deras mobbningsbeteende har något samband med psykisk hälsa, tobak alkohol och droger och föräldrabarnkommunikation.

Olweus (1999) definition av mobbning är att det är en företeelse som äger rum när en individ under en lång tid eller vid upprepade gånger blir utsatt för negativa handlingar från en eller flera personer. Höistad (2001) delar in mobbning i tre olika kategorier: Psykisk mobbning som även kallas den tysta mobbningen vilket är den vanligaste och den svåraste att upptäcka just för att den sker i det tysta. Den yttrar sig genom utfrysning, elaka blickar, att man blir ignorerad, suckar och gester. Verbal mobbning yttrar sig genom ord, hot, elaka kommentarer och rykten. Fysisk mobbning innebär verklig kroppskontakt mellan mobbare och offer som att bli slagen och sparkad. Olweus (1999) delar in mobbningen i direkt och indirekt. Vid direkt mobbning används fysiska eller verbala medel och vid indirekt mobbning psykiskt som genom t.ex. utfrysning. Både Olweus (1999) och Höistad (2001) anser att den fysiska mobbningen är lättare att identifiera eftersom det är den mest synliga formen av mobbning, till skillnad mot verbal och psykiskt. Höistad (2001) menar att det skiljer sig mellan pojkar och flickors mobbningsbeteende. Pojkar mobbar mer fysiskt och flickor mer psykiskt och verbalt. Mobbning sker dock inte bara mellan mobbaren och den som blir utsatt utan alla åskådare som inte ingriper är också delaktiga och spelar en viktig roll i beteendet. Utan åskådare har mobbningen inte samma funktion (Arrhenius, 2016). Olweus (1999) beskriver att medlöpare eller passiva mobbare är barn och ungdomar som inte själva tar initiativet till mobbning utan att de påverkas av sina kamrater till att delta. Förekomsten av mobbning kan se olika ut beroende på etnicitet hos ungdomar eller hur de trivs i sitt bostadsområde. Ziersch, Baum, MacDougall, & Putland, C. (2005) undersöker i tidigare forskning om hur relationen i bostadsområdet och granskapslivet är utifrån sociala samvaro och hälsa. Deras resultat påvisar att en god kontakt med sina grannar och boende i stadsdelen har en positiv påverkan på hälsa, skapar trygghet och trivsel. I Collin, El-Khoury & Sundell (2005) tidigare studie menar de att mobbning uppdagas mer idag än vad den gjorde förr. Men för att kunna stoppa mobbning behöver det utvecklas och skraddarsys förebyggande insatser och därför behövs det kunskap om vilka mobbarna är. Collin et al. (2005) syfte med studien var därför att undersöka vilka ungdomar som mobbar andra. Resultatet tyder på att de ungdomarna med utländskt påbrå i studien engagerar sig i en större utsträckning att mobba andra oavsett social bakgrund. Resultaten visar också att mobbare, bortsett från etnicitet har även mer erfarenhet av droger och begår mer brott. Collin et al. (2005) studie påvisar att ungdomar som har en dålig eller ingen relation alls med föräldrarna engagerar sig också mer i att mobba andra. Forskarna menar att ju fler riskfaktorer som finns i ungdomars liv desto mer engagerar de sig i mobbning.

Arrhenius (2016) påpekar att varje situation där ett barn utsätter ett annat barn för mobbning är unikt. Han beskriver att forskaren behöver använda sig av flera olika perspektiv - på individ-, grupp, och samhällsnivå - för att förstå mekanismerna bakom mobbning och kränkningar. Han menar också att det finns inga enkla svar när det handlar om bakomliggande faktorer till varför mobbning uppstår eftersom det är olika faktorer som samverkar och bidrar. Enligt Benedict, Vivier, & Gjelsvik (2015) tidigare studie där de undersökte samband mellan psykisk hälsa och att vara mobbare påvisas det att en bakomliggande orsak är psykisk ohälsa (Benedict et al. 2015). Psykisk ohälsa är ett samlat begrepp som innefattar både lättare allvarliga psykiska problem t.ex. oro och nedstämdhet till mer allvarligare symptom som uppfyller kriterierna för psykiatrisk diagnos t.ex. depression eller ADHD (Socialstyrelsen, 2016). Resultatet från Benedict et al. (2015) studie visar även att barn som har diagnos depression och/eller ångest har tre gånger så hög risk att utvecklas till mobbare. Även barn

med koncentrationssvårigheter och hyperaktivitet som ADHD och andra psykiska störningar är starkt associerat med att vara mobbare. Vidare menar Benedict et al. (2015) att deras resultat betonar hur viktigt det är att förstå barns riskbeteende under barndomen för att kunna ge psykologiskt stöd och skapa resurser och insatser till mobbare för att minska mobbning som är ett stort folkhälsoproblem.

Undheim, Wallander, & Sund (2016) undersökte om det fanns ett samband mellan ungdomar som mobbar, psykisk hälsa och copingstrategier. Resultatet visar att ungdomar, både pojkar och flickor som mobbar andra använder sig mer av emotionella copingstrategier än de som inte är involverade i mobbning. Forskarna menar att ungdomar använder copingstrategier som försvarsmekanism för att må bättre psykiskt och fysiskt när de ställs inför konflikter eller negativa och stressande livssituationer. De ungdomar som mobbar andra och använder emotionella copingstrategier får dock en ökad stress som påverkar den psykiska hälsan negativt. Undheim et al. (2016) anser att kunskap om olika copingstrategier som mobbare använder sig av kan vara till hjälp som förebyggande mot mobbning och för att kunna motverka de psykiska problemen eller tillstånd som en mobbare ofta har.

McConnell, Memetovic, & Richardson (2014) beskriver att tonåren är en utvecklingsperiod där ungdomarna är extra mottagliga för att börja använda tobak och droger. De faktorer som kan påverka till droganvändning är komplexa. Forskning visar att copingstrategier kan ha betydelse för ungdomars droganvändning. Copingstrategier är en viktig faktor för ungdomars välbefinnande och beroende på vilken copingstil ungdomen använder sig av påverkar det hälsan positivt eller negativt. Syftet med deras studie var att undersöka hur nivåerna av positiv copingstil (problemfokuserad coping, beteendecoping och uppgiftsorienterad coping) respektive negativ copingstil (undvikande coping, emotionell fokuserad coping) är associerad med ökad risk till tobak och marijuana-användning och avsikten till att använda det bland de som aldrig har provat. Resultatet visar på att högre nivåer av positiv coping är associerad med lägre mottaglighet för involvering av tobak och marijuana och att användningen är lägre. Högre nivåer av negativ coping är associerade med högre mottaglighet för involvering av tobak- och alkohol användande och att användningen är högre. McConnell et al (2014) menar att det är viktigt att det finns resurser som stöttar ungdomars utveckling av positiv coping, då det kan bidra till en minskning av användning av tobak och marijuana.

I en annan undersökning av Espelage, Low, Rao, Hong, & Little (2014) visar resultat att våld inom familjen, delaktighet i slagsmål och användning av droger också är bakomliggande faktorer till mobbning bland ungdomar. De menar att ungdomar formas i den miljö de lever i och den sociala interaktionen kan bidra till ett riskbeteende. Detta styrks även i Espelage, Bosworth, & Simon (2000) tidigare undersökning om familj och vuxnas påverkan, kamraters påverkan och att andra kontextuella variabler har ett samband med mobbningsbeteende. I studien visar det sig att de barn som blir slagna hemma, de barn som tillbringar stora delar av vardagen utan någon vuxen och barn som blir påverkade negativt från kamrater har ett betydligt större mobbningsbeteende. Barn som istället tillbringar tid med vuxna förebilder med positiva influenser som använder sig av strategier utan våld för att hantera konflikter, de barnen engagerar sig mycket mindre eller inte alls i mobbning. Espelage et al. (2000) menar att deras resultat indikerar på att vuxna har en betydande roll när det gäller utveckling av ungdomars mobbningsbeteende. Speciellt när det gäller vilka signaler vuxna sänder ut om slagsmål, hur de hanterar konflikter och hur mycket tid de tillbringar med barnet.

Espelage et al. (2014) anser att den sociala interaktionsteorin kan vara en hjälp att förstå tonårsproblem som bl.a. mobbning och droganvändning vilket innebär att man tar efter andras beteende i sociala sammanhang. Det går även i linje med Banduras teori om social inlärning där individer inte lär sig av bara direkt undervisning utan också av att observera andras beteende vilket han kallar modellering. Modellering är en form av observationsinlärning som

sker när t.ex. ungdomar observerar andras beteende i situationer. De analyserar beteendet och tar efter det om det verkar gynnsamt. Personen som ungdomen har observerat blir en modell för dess handlingar (Bandura, 1977).

Swearer, Wang, Berry, & Myers (2014) anser också i en tidigare artikel att social inlärningsteori är en viktig heuristisk metod där man ska upptäcka ny och relevant kunskap för att förstå komplexiteten i mobbningsbeteenden och det sociala engagemanget i mobbning. De menar att mobbning länge har varit ett socialt relationsproblem och samspelet mellan individer och den miljön de lever i stödjer detta begreppet. Ungdomar som mobbar andra uppvisar en komplex uppsättning av psykologiska, kognitiva och sociala egenskaper. Swearer et al. (2014) menar att för att kunna minska mobbning måste det vidtas åtgärder för de psykologiska, kognitiva och sociala bidragande faktorerna. Först när insatser sätts in mot dessa konstruktioner kan individer som mobbar andra ändra på sitt mobbningsbeteende. Espelage et al. (2014), Andershed et al. (2001) och Höistad (2001) menar att mobbningsbeteendet ser olika ut bland pojkar och flickor. I Espelage et al. (2014) undersökning är slagsmål och mobbning två faktorer bland pojkar som är kopplat med familjevåld och droganvändning. En möjlig förklaring till detta beteende enligt Espelage et al. (2014) kan vara att pojkar utifrån personlighets- och/eller karaktärsstörning inte kan kontrollera impulserna till alkohol och droger. Beteendet kan också ha etablerats från den miljön de lever i vilket framgår i relationen mellan aggression och alkohol- och droganvändning över tid. Espelage et al. (2014) menar att flickor har sämre psykiska tillstånd som t.ex. depression och ångest och att det är en anledning till att de dricker alkohol och tar droger men ingen anledning till att mobba andra. Ungdomar som engagerar sig i slagsmål och mobbning har ofta svårt med självkontroll vilket gör att de också får svårt att socialisera sig när de umgås i en kamratgrupp. Mobbningsbeteendet konstrueras ofta utifrån ungdomens sociala interaktioner menar Espelage et al. (2014).

Tobak, alkohol och narkotika är olika benämningar på droger. Faktorer som kan påverka till att ungdomar börjar använda droger är deras attityd till drogerna och att det känns spännande och roligt att prova. Tillgängligheten till drogerna spelar också in och ungdomars sociala situation som till exempel grupstryck från kompisar. Både samhället och den enskilda familjen är överens om att vilja skydda ungdomar från att bli brukare av droger (CAN, 2014; Lilja et al., 2003). I tidigare forskning av Luk, Wang, & Simons-Morton (2012) menar de att mobbning och droganvändning är två förekommande beteendeproblem i tonåren. Deras undersökning om olika subtyper bland ungdomar vid mobbningsbeteende och droganvändning visar att äldre ungdomar är mer benägna att använda både droger och att vara en mobbare som använder droger. Bland de lite yngre ungdomarna är förekomsten störst av att enbart vara mobbare. När de jämförde könsskillnader är flickor mer benägna att använda droger än att mobba andra vilket även visar sig i Espelage et al. (2014) undersökning. Pojkar är de som mobbar mer men även de som har båda beteendeproblemen samtidigt, att vara mobbare och droganvändare. Studien visar också att förekomsten av båda beteendeproblemen ökar med åldern och är större bland de ungdomar som spenderar mycket tid med kompisar på kvällarna. Luk et al. (2012) menar att det behövs förebyggande insatser i högstadiet eller i övergången till gymnasiet speciellt bland högrisktagande ungdomar. Det högrisktagande beteendet kan enligt Espelage et al. (2014) skapas i tonåringens sociala samspel med sina kamrater.

I artikel av Farrington och Ttofi (2011) presenteras resultat från två tidigare studier över tid om medverkan i mobbning som bidrar till dålig hälsa och kriminella konsekvenser senare i livet. Resultaten tyder på att det finns ett samband mellan variablerna över tid. Farrington och Ttofi (2011) anser att antimobbingsprogram bör användas då resultaten i studierna påvisar att mobbning minska med 20-23 procent. De menar att det kan förebygga tidigt mot att ungdomar begår brott och att det även kan ses som en form av hälsofrämjande arbete.

Aggressioner, som ofta är kopplat till mobbning är inte ett naturligt beteende utan ofta ett inlärt handlingsmönster. Barn får sina attityder genom att härma föräldrar, äldre syskon och kamrater genom modellering enligt Bandura (1977). Aggressionen som mobbaren känner mot offret handlar ofta inte om offret utan om mobbaren själv. Olweus (1999) beskriver att individer som mobbar kan kännas igen på olika mobbning signaler: aggressivitet, impulsivitet och att de är positiva till våld. I tidigare studie av Olweus (2011) tyder det även på att pojkar som mobbar i tonåren förutspås involvera sig i kriminalitet senare i livet som t.ex. att misshandla, vandalisera eller köra fulla. I en studie av Young, Kashdan, McKnight, Blalock, Yuen, & Richberg (2015) undersöktes om mobbare är olyckliga, om de saknar social samhörighet och om det finns subgrupper av mobbare bland ungdomar. Resultaten tyder på att det finns lyckliga mobbare som har social samhörighet och att det endast är en minoritet av mobbarna som är olyckliga och inte känner gemenskap med andra. Utifrån forskarnas självskattningsrapport är förekomsten av mobbare inte stor och det är inte heller många som har angett att de har ett risktagande beteende. Resultatet tyder på att mobbning inte har något samband med subjektiv lycka eller social samhörighet.

Att ha en god och öppen föräldrabarnkommunikation kan verka som en skyddande faktor (Iwarsson 2016). Luk et al. (2012) menar i tidigare forskning att desto mer vetskap föräldrarna har om deras barn desto mer skyddar det mot framtida beteendeproblem som att de engagerar sig i mobbning. Iwarsson (2016) betonar också vikten av att verkligen lyssna och prata med sitt barn en liten stund varje dag och ta del av barnet värld. Att vara intresserad av vad barnet berättat och bekräfta barnet i det. En nära relation med värme och empati mellan föräldrar och barn kan vara avgörande i vad barnet berättar och delar med sig. Även i Georgiou & Stavrinides (2013) studie visar resultaten att föräldraskap har ett samband med mobbning. I de föräldraskap där det finns mycket konflikter mellan förälder och ungdom engagerar sig ungdomen mer i att mobba andra. Men om ungdomen istället själv väljer att vara mer öppen och berätta mer för sina föräldrar så blir det en skyddande faktor mot ett aggressivt beteende som kan leda till mobbning. I Benedict et al. (2015) tidigare studie påvisar de att barn som har en dålig föräldrabarnkommunikation lider också av mer psykiska störningar och att även det leder till att engagera sig i att mobba andra.

Keijsers, Branje, VanderValk, & Meeus (2010) undersöker även föräldraskap genom föräldrars kontroll och deras informationssökande om ungdomen och om det har något samband med brottslighet och ungdomars egna berättande. Deras syfte med studien var att särskilja påverkan av beteendet mellan föräldrar och ungdomar och kopplingar till brottslighet. Resultatet visar att föräldrars informationssökande och kontroll har inget samband med ungdomars brottslighet. Men om ungdomen är involverad i brottslighet leder det till att den berättar mindre för föräldrarna. Studien visar också att pojkar är mer involverade i brottslighet än flickor som även visar sig i tidigare studie av Espelage et al. (2014). I Stattin & Kerr (2000) undersökning är pojkars brottslighet att involvera sig i slagsmål och att vandalisera medan flickor är mer benägna att stjäla pengar hemifrån och att dricka alkohol. Undersökningen indikerar på att föräldrarnas kontroll och informationssökande inte är den bästa källan till att få kunskap och insyn i barns vardag utan att kunskapen måste komma från barnens egna frivilliga berättande. De menar dock att föräldrarnas övervakande av barnens beteende är en viktig del i föräldraskapet. I Kerr, Stattin, & Burk (2010) senare undersökning där de mätte data över två års tid bekräftas det också att föräldrar får den bästa kunskapen om sitt barn genom barnets egna berättande. Resultatet visar även att föräldrars kontroll och informationssökande inte kan förändra om barnet blev brottsligt involverad över tid. Föräldrarna kan inte heller påverka ungdomen till att berätta. Däremot så kan barnets egna frivilliga berättande förändra ett brottsligt beteende.

Syfte: Syftet med studien är att undersöka hur psykisk hälsa och tobak, alkohol och droganvändning samt föräldrabarnkommunikation relaterar till mobbning. Studien avser kontrollera för bakgrundsvariabler såsom kön, etnicitet och trivsel i bostadsområdet. Följande frågeställningar formulerades:

- Finns det något samband mellan psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning, föräldrabarnkommunikation och mobbning?
- Hur relaterar psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning, föräldrabarnkommunikation till mobbning samtidigt som kön, etnicitet och trivsel i område man bor i kontrolleras?

Metod

LoRDIA (Longitudinal Research on Development In Adolescence)

LoRDIA är en pågående långtidsstudie av ungdomar och deras utveckling. Forskningsprogrammet är ett samarbete mellan Jönköping Universitet, Hälsohögskolan (JU) och Göteborgs Universitet, avdelningen för Psykologi och Socialt arbete (GU). Syftet med studien är att studera övergångar i tonåren genom att samla information om ungdomars hälsa, relationer till familjen, kompisar och skolan, samt användning av alkohol och droger och brottsligt beteende. I studien följs ungdomar i två små och två medelstora städer i Jönköpings och Västra Götalands län från 12 -13 års ålder till 17 års ålder. Datainsamlingen började år 2013 med elever i årskurs 6 och 7 och kommer att avslutas när eleverna går 2:a året på gymnasiet. Datainsamlingen genomförs vid 5 tillfällen. Årskurs 6 följs upp i årskurs 7, 8, 9 och därefter 2:a året på gymnasiet. Årskurs 7 följs upp i årskurs 8 och 9 och därefter andra året på gymnasiet.

Studiens design

Vi har använt oss av insamlat datamaterial från LoRDIA´s studie av våg 3 där ungdomar i årskurs 8 och 9 ingår. Följande variabler av våg 3 har valts ut: mobbning, psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning, föräldrabarnkommunikation, kön, etnicitet och trivsel i bostadsområdet. Beroendevariabeln i studien är mobbning och de oberoende variablerna är psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning samt föräldrabarnkommunikation. Studien undersöker även bakgrundsvariabler som: kön, etnicitet och trivsel i bostadsområdet. Syftet med studien är att undersöka hur de oberoende variablerna samt bakgrundsvariablerna relaterar till den beroendevariabeln mobbning.

Undersökningsdeltagare

Studiepopulationen utgörs av 2127 ungdomar som har blivit inbjudna att delta i studien av våg 1, våg 2 och våg 3. Av dessa är det 1324 (62 %) elever som tackat JA (och vars föräldrar tackat ja) till att delta i våg 3 vilket är urvalet för den aktuella studien. Det är ett bortfall på 803 (38 %) elever vilket beror på inget samtycke från föräldrar, att eleven själv tackat nej eller att man varit frånvarande från skolan. Eleverna i undersökningen är i åldrarna mellan 13 och 17 år gamla (M = 14.3 år SD .64 år). Könsfördelningen i studien var 662 (50 %) tjejer och 648 (49 %) killar, 2 (.10 %) hen, queer och trans och 12 (.90 %) personer ville inte uppge sitt kön. Utifrån uppgifter från skolregister om skolprestationen som närvaro och betyg var studiepopulationen jämförbar mellan alla inbjudna elever. Eleverna kommer från fyra små till medelstora kommuner i södra Sverige med 9 000 till 36 000 invånare. I denna studie består kohorten av att eleverna går i en viss årskurs som är deras gemensamma nämnare som matchar målgruppen för studiens syfte (Bryman. 2011).

Procedur

Innan rekryteringen av deltagare blev alla skolor i kommunen informerade om projektet, då både föräldrar och lärare fick brev om all information om studien. Brevet översattes till 32 olika språk baserade på elevernas modersmål. Informationsbrevet förklarade syftet med studien och rätten om att välja bort samtycke till att delta. För att delta i studien behövde samtliga elever ett samtycke från sina föräldrar och att eleven själv måste vilja delta. Under datainsamlingen träffade Lordias forskargrupp eleverna i deras klassrum och förklarade syftet med studien, samt att det är frivilligt att delta och att deltagaren när som helst kan välja att avbryta enkäten eller avstå från att svara på en fråga, samt information om att konfidentialitet kommer att garanteras. De som deltog i undersökningen ska inte skulle kunna identifieras och uppgifterna om dem är inte tillgängliga för obehöriga, då all data kodas vilket betyder att ingen kan koppla den insamlade datan med deltagarnas identiteter. Enkäten delades ut av forskarna i skolorna, förutom till dem som flyttat från kommunen (då sker insamling via post och telefon).

Etiska överväganden. Studiens nytta för forskarsamhället och vetenskapen är att tillföra ny kunskap och därmed bringa ny information till ett forskningsområde som är högst relevant i vår tid. Inför denna studie gjordes vissa etiska överväganden eftersom studien berör ungdomar, men den genomförs i enlighet med Etikprövningslagen samt Vetenskapsrådet rekommendationer för samhällsvetenskaplig forskning. Studien har även genomgått prövning i den regionala etikprövningsnämnden i Göteborg (No. 362-13; 2015-09-02). Den etiska grunden för projektet innebär bland annat att deltagarna informerats om studiens syfte. Deltagandet i studien är frivilligt och man har rätt att när som helst avbryta sin medverkan eller avstå från att besvara vissa frågor. För elever under 15 år krävs att vårdnadshavare inte motsätter sig deltagande. Förfrågan om samtycke och information skedde via post. Konfidentialitet kan garanteras genom att samtliga elever får koder och att dessa koder inte kan spåras till enskilda individer i analyserna. Alla analyser sker på gruppnivå. Inga obehöriga kommer att få tillgång till det insamlade materialet. Ett etiskt dilemma i den här studien kan vara att deltagarna upplever att frågorna är känsliga då de innefattar illegala aktiviteter och därför inte svarar ärligt vilket kan påverka studiens validitet. Ytterligare ett etiskt dilemma i studien kan vara hur forskarna hanterar informationen om de illegala aktiviteterna (Vetenskapsrådet 2011).

Instrument

Då studien är av kvantitativ design användes en enkät med frågor rörande elevers hälsa, relationer, kontakt med alkohol droger, mobbning samt upplev trivsel i bostadsområdet. Enligt Bryman (2011) är enkät ett bra verktyg när urvalet består av större stickprov, vars syfte är att öka generaliserbarheten. Ungdomarna som tog del i studien ombads svara på demografiska frågor om kön, ålder och etnicitet.

Mobbning. Skalan i enkäten heter "Upplevelser av trakasserier, mobbning m.m." och kommer från Andershed, Kerr, & Stattin (2001). Och mäter utövning av mobbning genom sex frågor, som till exempel: "Har du slagit, sparkat, eller angripit på ett obehagligt sätt i skolan eller på väg till eller från skolan (denna termin)?" "Har du (denna termin) sagt till någon annan fula saker, hånat eller retad någon på ett obehagligt sätt i skolan?" Varje fråga har en tregradig skala från 1 (*Nej aldrig*) till 3 (*Ja, ofta*). Intern reliabilitet var god ($\alpha = .64$).

Psykisk hälsa. Skalan i enkäten heter "Om hälsa och livet i stort" och kommer från Socialstyrelsen (2012) studie - Skolans betydelse för barns och ungas psykiska hälsa. Skalan innehåller fyra frågor som till exempel: "Hur trivs du i stort med livet just nu?" "Jag tycker

mitt liv har mål och mening” Första frågan har en femgradig skala 1 (*Aldrig*) till 5 (*3 eller fler ggr per vecka*). Övriga tre frågor har en fyrgradig skala från 1 (*Helt frisk, trivs mycket bra, instämmer helt och hållet*) till 4 (*Inte alls frisk, Jag trivs inte alls, Tar avstånd helt och hållet*). Intern reliabilitet var god ($\alpha=.76$).

Tobak, alkohol och droganvändning. Skalan i enkäten heter ”Om tobak, alkohol, doger m.m.” och är baserad på frågor från de Svenska förbundet för alkohol- och narkotikaupplysningens (CAN) årliga undersökning om droganvändning bland niondeklassare. Skalan innehåller 7 ja/nej frågor om ungdomen har provat tobak, alkohol cannabis eller andra droger. ”Har du rökt det senaste året?” ”Har du använt hasch marijuana, spice eller annan cannabisdrog det senaste året?” Intern reliabilitet var god ($\alpha =.81$).

Föräldrabarnkommunikation. Skalan i enkäten heter ”Om hur ni samtalar om saker hemma” och kommer från Stattin & Kerr (2000) som bedömer ungdomars frivilliga berättade till föräldrarna om sin vardag. Skalan innehåller fem frågor om hur mycket barnet delar med sig om sin dag till sina föräldrar. Frågor, som till exempel: ”Håller du mycket hemligt om sådant som händer på din fritid?” ”När du kommer hem från skolan brukar du då tala om hur det var i skolan (vad ni gjorde, dina relationer till lärarna osv)?” Varje fråga har en tregradig skala från 1 (*Ofta*) till 3 (*Sällan eller aldrig*) Intern reliabilitet var god ($\alpha =.71$).

Trivsel i bostadsområdet. Skalan i enkäten heter ”Hur väl stämmer följande in på ditt bostadsområde?”. Frågorna är konstruerade för Lordia och mäter ungdomens uppleva trivsel i sitt bostadsområde med fyra påstående om skadegörelse, flytta därifrån och trivsel i området. ”Jag trivs i området där jag bor” Varje påstående har en fyrgradig skala från 1 (*NEJ! Stämmer inte alls*) till 4 (*JA! Stämmer mycket bra*). Intern reliabilitet var god ($\alpha = .64$).

Reliabilitet och validitet. Reliabilitet innebär tillförlitlighet och avser arbetets precision. Vid hög reliabilitet ska samma metod för datainsamling och analys kunna tillämpas av andra individer på samma material och kunna ge likvärdiga resultat. En låg reliabilitet innebär därmed att resultaten inte skulle bli likvärdiga. Ytterligare ett sätt att undersöka reliabilitet i studien har varit att ta fram ett Cronbachs alfa (α) värde. Cronbachs alfa (α) är ett statistiskt mått på den interna reliabiliteten som mäter hur frågorna stämmer överens med varandra. En sammanräknad alfa-koefficient varierar mellan 1 (perfekt intern reliabilitet) och 0 (ingen intern reliabilitet). Validitet avser studiens giltighet och innebär att man mäter det som är relevant för studien (Bryman, 2011). I studien har det använts validerade skalor, som tidigare använts i andra studier och hög validitet kunde uppnås, eftersom frågorna var av relevans för syftet. Styrkan med denna studie är det stora urvalet.

Statistisk analys/Databearbetning

För att undersöka samband mellan variablerna mobbning, psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning och föräldrabarnkommunikation användes Spearman's korrelationsanalys. Spearman's icke parametriska test utfördes då data var skevt fördelad vilket innebär att det är asymmetri från normalfördelningen. En datamängd som visar denna egenskap skiljer sig från en normalfördelad kurva då lutningen på svaren är positiva eller negativa. Mobbning hade ett skewness (skevhet) värde på 3,399, psykisk hälsa -1,007 alkohol, tobak och droganvändning 2,053, och föräldrabarnkommunikation -,602. Bivariat regressionsanalys gjordes för att undersöka hur psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning samt föräldrabarnkommunikation enskilt predicerar mobbning. Multipel linjär regressionsanalys gjordes för att undersöka hur variablerna psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning, föräldrabarnkommunikation, kön och etnicitet samt upplevd trivsel i bostadsområdet tillsammans relaterar till mobbning. Skillnader mellan kön och variablerna psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning, föräldrabarnkommunikation, kön och etnicitet samt upplevd trivsel i bostadsområdet mättes utifrån oberoende t-test. Statistisk signifikans mättes

utifrån ett p- värde som är lägre än $p < .05$ vilket innebär att sannolikheten av resultatet är orsakat av slumpen och är lägre än 5 %. Sambandet ska ligga mellan -1-0 och 0-1 och styrkan på sambandet utgår från Cohen's riktlinjer: r 10-29 mycket svagt samband, r 30-49 medelstarkt samband, r 50-70 starkt samband, r 71-1 mycket starkt samband (Howitt & Cramer, 2014).

Resultat

Resultatet i studien påvisar att det finns signifikanta samband mellan mobbning, psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning samt föräldrabarnkommunikation. Ytterligare resultat visar även att kön, etnicitet och upplevd trivsel i bostadsområdet relaterar med mobbning. Det starkaste resultatet i studien visar att det skiljer sig mellan hur pojkar och flickor involverar sig i mobbning och vad det prediceras av.

Tabell 1

Spearman's korrelationsanalys mellan mobbning, psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning, och föräldrabarnkommunikation

	1	2	3
1. Mobbning			
2. Psykisk hälsa	-.122 **		
3. Tobak, alkohol och droganvändning	.208**	-.184**	
4. Föräldrabarnkommunikation	-.239**	.321**	-.383**

*Not. Korrelationen är signifikant på ** $p < .01$ nivån.*

Spearman's multivariata korrelation av variablerna mobbning, psykisk hälsa, tobak, alkohol, och droganvändning samt föräldrabarnkommunikation indikerar att det finns ett statistiskt signifikant samband mellan mobbning, psykisk hälsa, tobak alkohol och droganvändning samt föräldrabarnkommunikation (se Tabell 1).

Tabell 2

Resultat från bivariat regressionsanalys med mobbning som beroende variabel

Beroende Variabel	Modell	Justerat R^2	Beta	Signifikans
Mobbning	Psykisk hälsa	.017	-.133	.000***
Mobbning	Tobak, alkohol och droganvändning	.090	.302	.000***
Mobbning	Föräldrabarnkommunikation	.064	-.254	.000***
Mobbning	Kön	.020	.143	.000***
Mobbning	Etnicitet	.010	.102	.000***
Mobbning	Trivsel i bostadsområde	.030	-.175	.000***

*Not. Standardiserade Beta koefficienter presenteras, samt signifikansnivå för varje beroende variabel i relation till beroende variabel. $p < .001$ ***.*

För att undersöka hur varje enskild variabel prediceras mobbning gjordes en bivariat regressionsanalys. Resultatet från den bivariata regressionsanalysen indikerar att det finns ett starkt signifikant samband mellan den beroende variabeln mobbning och de enskilda

oberoende variablerna psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning samt föräldrabarnkommunikation, kön, etnicitet och trivsel i bostadsområde (se tabell 2). Dock man kan inte uttala sig hur kön och etnicitet predicerar mobbning då de är på nominalnivå.

Tabell 3

Resultat från multipel regressionsanalys med mobbning som beroende variabel

Beroende variabel	Justerat R ²	Modell	Beta	Signifikans
Mobbning	.141	Psykisk hälsa	-.054	.072
		Tobak, alkohol och droganvändning	.227	.000***
		Föräldrabarnkommunikation	-.087	.006**
		Kön	.145	.000***
		Etnicitet	.084	.002**
		Trivsel i bostadsområdet	-.087	.003**

Not. Standardiserade Beta koefficienter presenteras, samt signifikans nivå för varje oberoende variabel i relation till beroende variabel. p<.001 *** p<.01**.

Vidare för att undersöka sambandet mellan variablerna psykisk hälsa, tobak alkohol och droganvändning och föräldrabarnkommunikation samt kön, etnicitet och trivsel i bostadsområdet relaterat till mobbning gjordes en multivariat regressionsanalys. Resultatet visar att tobak, alkohol och droganvändning och föräldrabarnkommunikation samt kön, etnicitet och trivsel i bostadsområdet är signifikant positivt relaterade till mobbning medan psykisk hälsa inte är signifikant. Dock kan man inte uttala sig om hur kön och etnicitet predicerar mobbning då dessa variabler är på nominalnivå (se tabell 3). Tobak, alkohol och droganvändning, samt kön är de starkaste prediktorerna för mobbning.

Tabell 4

Resultat från oberoende T-test för att se skillnad mellan flickor och pojkar

	Pojkar		Flickor		Sig
	M	SD	M	SD	
Mobbning	6.66	1.22	6.36	.80	.000***
Psykisk hälsa	10.53	1.52	9.85	1.75	.000***
Tobak, alkohol och droganvändning	.76	1.42	.63	.63	.067
Föräldrabarnkommunikation	13.96	2.61	14.76	2.73	.000***
Trivsel i bostadsområdet	.80	.14	.79	.17	.000***

Not. Signifikansnivå p<.001 ***.

Ett oberoende t-test genomfördes för att undersöka om det finns några skillnader mellan könen och variablerna mobbning, psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning och föräldrabarnkommunikation samt upplevd trivsel i bostadsområdet (se tabell 4). Resultatet

visar att pojkar involverar sig mer i mobbning än flickor $T(1058.77) = -5,056$ $p = .000$. Flickor uppvisar sämre psykisk hälsa $T(1289.23) = -7.72$ $p = .000$ än pojkar. Resultatet visar också att pojkar har en sämre föräldrabarnkommunikation än flickor $T(1269.36) = 5.28$ $p = .000$ samt att pojkar upplever att de trivs bättre i bostadsområdet än flickor $T(1274.47) = -4.90$ $p = .000$. Resultatet visar dock att det inte finns någon signifikant skillnad mellan flickor och pojkar vid avseende på tobak, alkohol och droganvändning.

Tabell 5

Resultat från oberoende T- test för att se hur upplevd trivsel i bostadsområdet skiljer sig åt utifrån kön och etnicitet

Kön	Etnicitet	M	SD	t	df	Signifikans
Flickor	Svensk påbrå	13.66	2.00	2,65	290.24	.008**
	Utländskt påbrå	13.19	1.98			
Pojkar	Svensk påbrå	14.11	1.68	1.51	279.00	.131
	Utländskt påbrå	13.87	1.81			

Not. Signifikansnivå $p < .01$ **.

T-test användes också för att undersöka hur upplevd trivsel i bostadsområde skiljer sig utifrån kön och etnicitet (se tabell 5). Resultatet visar att det finns en signifikant skillnad mellan flickor, etnicitet och upplevd trivsel i bostadsområdet. Flickor med utländskt påbrå upplever att de trivs sämre i bostadsområdet än vad flickor med icke utländskt påbrå upplever. Dock visar det att det inte finns någon signifikant skillnad mellan pojkar, etnicitet och upplevd trivsel i bostadsområdet.

Tabell 6

Resultat från multipel regressionsanalys med mobbning som beroende variabel, delad utifrån kön

Beroende variabel	Kön	Justerat R^2	Modell	Beta	Sig
Mobbning	Flickor	.093	Psykisk hälsa	-.093	.032*
			Tobak, alkohol och droganvändning	.073	.090
			Föräldrabarnkommunikation	-.112	.017*
			Etnicitet	.121	.001***
			Trivsel i bostadsområdet	-.097	.020*
Mobbning	Pojkar	.162	Psykisk hälsa	-.051	.203
			Tobak, alkohol och droganvändning	.299	.000***
			Föräldrabarnkommunikation	-.097	.022*
			Etnicitet	.068	.072
			Trivsel i bostadsområdet	-.097	.018*

Not. Standardiserade Beta koefficienter presenteras, samt signifikansnivå för varje oberoende variabel i relation till beroende variabel. $p < .001$ *** $p < .05$ *.

En multipel regressionsanalys med splittrad fil där flickor och pojkar undersöktes var för sig för att studera samband mellan mobbning, psykisk hälsa, tobak, alkohol, och droganvändning och föräldrabarn-kommunikation samt etnicitet och bostadsområde utifrån kön (se tabell 6). Resultatet indikerar att det finns ett samband mellan flickor, etnicitet, psykisk hälsa,

föräldrabarn-kommunikation och upplevd trivsel i bostadsområde. Det visar dock inget signifikant samband mellan flickor och tobak, alkohol och droganvändning. Resultatet indikerar att det finns ett samband mellan pojkar tobak, alkohol, och droganvändning och föräldrabarnkommunikation samt upplevd trivsel i bostadsområdet. Det visar inget signifikant samband mellan pojkar och etnicitet och psykisk hälsa.

Diskussion

Syftet med föreliggande studie var att undersöka hur psykisk hälsa, tobak, alkohol och droganvändning samt föräldrabarnkommunikation relaterade till mobbning bland ungdomar. Studien avsåg även att kontrollera bakgrundsvariabler såsom kön, etnicitet och trivsel i bostadsområdet. Våra resultat påvisade att det fanns signifikanta samband mellan mobbning, psykisk hälsa, droganvändning och föräldrabarnkommunikation. Ytterligare resultat visade även att kön, etnicitet och trivsel i bostadsområdet relaterade till mobbning.

Mobbning är sociala handlingar som uppstår i samspel mellan ungdomar där regler och koder för social samvaro tolkas och förstås i ett sammanhang som gör att dessa handlingar blir begripliga och logiska för dem. I samhället påverkas ungdomar av flera olika modeller, såsom föräldrar och kompisar. Ett mobbningsbeteende lärs in via iakttagelser. Ungdomar observerar hur andra beter sig och det är sannolikt att de kommer reproducera ett beteende som samhället anser lämpligt (Bandura, 1977). Hela tiden är det en växelverkan mellan individer och samhället som sker både medvetet och omedvetet. Kan detta vara en bidragande faktor till att mobbning är ett stort och globalt problem? En reflektion kring detta är att ungdomen väljer att utsätta andra för mobbning av rädsla för att själv bli utsatt.

Studien visade att de ungdomar som mobbade andra hade lägre psykisk hälsa, lägre föräldrabarnkommunikation samt att de upplevde att de trivdes sämre i bostadsområdet. Ungdomarna var också mer benägna att använda tobak, alkohol och droger. Psykisk hälsa och psykisk ohälsa är inte helt självklart för individer. Ett välmående förändras ständigt och det kan bli en bidragande orsak till varför just ungdomar involverar sig i mobbning. Ungdomstiden är en känslig och utvecklande period i livet när ungdomen prövar sig fram och där kompisar och samhället har stor inverkan på ungdomens beteende. Resultatet i den föreliggande studien stöds även i tidigare forskning av Benedict et al. (2015) där det påvisades att en bakomliggande orsak till mobbning var sämre psykisk hälsa. Mår ungdomen sämre bidrar det till att den involverar sig i mobbning för att själv kunna må bättre. Det kan även förklaras med att ungdomen använder sig av copingstrategier för att hantera sin psykiska hälsa. Det går i linje med Undheim et al. (2016) tidigare forskning om psykisk hälsa och copingstrategier då ungdomar som involverar sig i mobbning visar att de behöver använda sig av copingstrategier för sitt psykiska och fysiska välmående när de ställs inför konflikter och stressade livssituationer.

Ungdomarna som utsatte andra för mobbning i vår studie var också mer benägna att använda tobak, alkohol och droger. Förklaringen till varför det sambandet var positivt kan vara att tobak, alkohol och droganvändning ses som en form av passiv coping. Om ungdomen inte har andra möjligheter för stresshantering så används tobak, alkohol, och droger som en strategi för stresshantering. På lång sikt kan det istället medföra nackdelar som leder till psykisk ohälsa. Det stämmer också med McConnell et al. (2014) tidigare forskning där det visade sig att copingstrategier hade betydelse för ungdomars droganvändning. Luk et al. (2012) menade däremot att mobbning och droganvändning är två förekommande beteendeproblem i tonåren. Enligt Banduras (1977) sociala inlärningsteori observerar ungdomar andras beteende och om ungdomen själv kan dra fördel av beteendet motiveras den till att själv applicera beteendet som blir en bidragande faktor till att de använder tobak, alkohol och droger då de kan tycka det känns spännande och häftigt.

Vidare visade våra resultat att ungdomarna med högre användning av tobak, alkohol och droger hade en sämre föräldrabarnkommunikation samt sämre psykisk hälsa. Det visade sig även i Collin et al. (2005) tidigare forskning där ungdomar som hade en dålig föräldrabarnkommunikation engagerade sig mer i att mobba andra och hade mer erfarenhet av droger. Ungdomar som hade en bättre föräldrabarnkommunikation visade indikationer på att de involverade sig mindre i mobbning än de som hade en sämre föräldrabarnkommunikation. Ett sådant resultat kunde även ses i tidigare forskning av både Kerr et al. (2010) och Keijsers et al. (2010) som menade att föräldrar får den bästa kunskapen om sitt barn genom barnets egna berättande. Resultatet visade på att en öppen kommunikation mellan ungdomen och föräldrarna, det vill säga barnets frivilliga berättande, är av betydelse för om ungdomen kommer att involveras i mobbning eller inte. Förklaringen kan vara att en bra föräldrabarnkommunikation är en skyddande faktor mot att mobba andra, sämre psykisk hälsa samt mot tobak, alkohol och droganvändning. Detta stöds även av Luk et al. (2012) tidigare forskning. Espelage et al. (2000) menade också att deras resultat indikerade att föräldrar har en betydande roll när det gäller barn och ungdomars utveckling av ett mobbningsbeteende.

De starkaste resultaten i vår studie visade att mobbning skiljer sig mellan pojkar och flickor. Pojkar involverade sig mer i mobbning än vad flickor gjorde. Pojkars mobbningsbeteende predicerades av tobak alkohol och droganvändning, föräldrabarnkommunikation samt upplevd trivsel i bostadsområdet medan flickors mobbningsbeteende var relaterat till sämre psykisk hälsa, föräldrabarnkommunikation, etnicitet och upplevd trivsel i bostadsområdet. Resultatet stämmer även överens med både Olweus (1999) och Höistad (2001) som menade att mobbningsbeteendet skiljer sig mellan könen. Pojkar mobbade mer fysiskt och kännetecknades av aggressivt beteende medan flickor använde sig av mer verbal samt psykisk mobbning som även kallas den tysta mobbningen. Den tysta mobbningen är svårare att upptäcka och kan vara svår att tyda, vilket kan vara en faktor till att flickor inte uppfattar sig själva som mobbare då de själva inte är medvetna om att det utsätter andra för just mobbning.

I våra resultat kunde vi även se att den psykiska hälsan var sämre hos flickor än hos pojkar i relation till mobbning. Det kan vara anledningen till att flickor involverade sig i att mobba andra. Flickor kan också må sämre på grund av den tysta och psykiska mobbningen som kanske pågår längre eftersom den är svårare att upptäcka. En tolkning till det kan vara att de själva varit utsatta för mobbning som bidragit till att deras psykiska hälsa blivit sämre. Benedict et al. (2015) tidigare forskning visade liknande resultat där sämre psykisk hälsa var en bakomliggande faktor till varför ungdomarna mobbade andra. Att trakassera och utföra negativa handlingar mot någon annan genom att mobba kan användas som en strategi för att må bättre själv och en förklaring till beteendet. Pojkars psykiska hälsa hade inget samband med mobbning vilket kan tolkas utifrån att de kanske inte känner samma press på sig som tjejer gör. Deras mobbning är tydligare genom fysiska och verbala handlingar som kan vara lättare att stoppa med en gång så den inte pågår under längre tid utan reaktioner och insatser från vuxna.

De starkaste bakomliggande faktorerna till pojkars mobbningsbeteende visade sig i föreliggande studie vara tobak, alkohol och droganvändning. Mobbning, tobak, alkohol och droganvändning är riskbeteenden som gör att de får svårt med självkontroll och att styra sina impulser. Det beteendet bidrar till att de mobbar ännu mer. Mobbning och tobak, alkohol och droganvändning visade sig också vara beteendeproblem bland pojkar som mobbade i Luk et al. (2012) tidigare studie. Som vi tidigare nämner i Banduras (1977) teori om social inlärning och i enlighet med Espelage et al. (2014) kan socialt samspel med kamrater leda till att ungdomarna tar efter negativa handlingar som bidrar till ett riskbeteende. Det finns dock inget samband mellan flickors mobbningsbeteende och tobak, alkohol, och droganvändning.

Vidare visade våra resultat att flickor hade en bättre föräldrabarnkommunikation än vad pojkar hade och att det då verkar som en skyddande faktor till varför flickor involverade sig

mindre i både mobbning och tobak, alkohol och droger. En öppen och god föräldrabarnkommunikation kan vara en skyddande faktor mot att ungdomar utvecklar riskbeteenden. Resultaten stöds även i tidigare studier av Luk et al. (2012) och Georgiou & Stavrinides (2013) där de uppmärksammade vikten av att föräldrabarnkommunikation skyddar mot framtida beteendeproblem som engagemang i mobbning. I Iwarsson (2016) rapport och Kerr & Stattin (2000) studie påpekade hur viktigt det är att barn och föräldrar kommunicerar med varandra. En nära relation mellan barn och föräldrar ger ett bra familjeklimat och är avgörande i hur öppen barnet är, vad det berättar och delar med sig av. En reflektion av det är att pojkars mobbningsbeteende och tobak, alkohol och droganvändning kan bero på att de har en sämre föräldrabarnkommunikation och det kan därför medföra att de har lättare för att utveckla ett riskbeteende. Istället kanske pojkarna väjer att vända sig till sina kompisar och delar med sig om sin vardag till dem. Det kan innebära att de inte får den skyddande faktorn som föräldrabarnkommunikationen kan bidra till och att kompisarna har en negativ påverkan som leder till att pojkarna utvecklar ett riskbeteende som t.ex. att de involverar sig i att mobba andra.

Utifrån våra resultat där kön och etnicitet ställdes mot upplevd trivsel i bostadsområdet såg vi att flickor trivdes sämre än pojkar vilket kan vara bidragande faktor till att flickor upplever otrygghet som påverkar dem till ett mobbningsbeteende. Samhällets struktur kan även vara en anledning till att flickor i tonåren känner press när de försöker hitta sig själva och passa in i umgängen och det leder till att de mår sämre och inte trivs i sitt bostadsområde och det kan medföra att de hävdar sig genom ett utåtagerande beteende som att mobba andra. Ytterligare resultat bland flickor visade att de med utländskt påbrå trivdes också sämre i sitt bostadsområde är flickor med icke utländskt påbrå. Det visade sig även vara relaterat med mobbning. En reflektion är att flickor med utländskt påbrå lever i mångkulturella bostadsområden där klimatet kan upplevas tuffare vilket kan medföra en otrygghet för dem. Det fanns inget signifikant samband mellan pojkar och etnicitet. Men vi kunde dock se att generellt bland både pojkar och flickor så påvisade resultatet att ju mer ungdomar engagerar sig i mobbning desto mindre trivs de i sitt bostadsområde.

Tillvägagångssätt och metodval beskrivs i metodavsnittet, vilket gör att studien går att replikera. Styrkan i studien är det stora urvalet vilket ökar generaliserbarheten och stärker reliabiliteten. Då enkäten som låg till grund för datainsamlingen till större delen bestod av tidigare beprövade och bevisade reliabla och valida skalor bör den sammantagna validiteten och reliabiliteten för undersökningen varit godtagbar. Kön fördelningen var jämt fördelad 50 % flickor och 49 % pojkar. Av den totala studiepopulationen var det ett bortfall på 38 %, vilket hade kunnat medföra att resultaten sett annorlunda ut eftersom studien kan missat elever som hade kunnat ha hög relevans för studiens resultat. Vidare berör studien känsliga frågor vilket kan ha medfört att eleverna inte svarade ärligt eller att de överdrev eller underdrev i sina svar. Då denna studie har en kvantitativ ansats finns det vissa begränsningar i studien. Man tar inte hänsyn till att individer är tolkande varelser där känslor och tankar påverkar och styr. Därför blir resultatet inte lika levande som om studien hade utgått från en kvalitativ ansats. Studien hade kunnat få mer kunskap om personliga upplevelser vilket hade kunnat bidra till djupare resultat. Däremot hade inte vi inte kunnat få ett lika stort urval som i denna studie. Det hade varit önskvärt att kombinera kvantitativ och kvalitativ ansats (triangulering) för att få en bredare och djupare förståelse om undersökningsområdet bland ungdomar (Bryman, 2011).

Det skulle vara intressant att utföra framtida forskning som fokuserar på enbart flickors mobbningsbeteenden, då de flesta studier vi funnit varit fokuserade på pojkar. Flickors mobbningsbeteende är inte lika lätt att upptäcka som pojkars då flickor använder sig mer av psykisk mobbning som sker i det tysta medan pojkar använder mer fysisk och verbal

mobbing. Kan detta vara en faktor till att det inte finns lika mycket forskning om flickors mobbing?

Sammanfattningsvis så visar analyserna i den föreliggande studien, att det finns ett samband mellan mobbing, psykisk hälsa, tobak, alkohol, och droganvändning, samt föräldrabarnkommunikation, kön, etnicitet och upplevd trivsel i bostadsområdet. Utifrån det kan vi konstatera att de ungdomar som mobbar andra har ett riskbeteende och mår ofta psykiskt sämre än icke-mobbare. Vidare skiljer sig mobbningsbeteendet mellan pojkar och flickor. Pojkars mobbing relaterade starkast med tobak, alkohol, och droganvändning och flickors mobbing med sämre psykisk hälsa samt etnicitet och upplevd trivsel i bostadsområdet. Då ungdomar befinner sig i en övergångsperiod som kännetecknas av olika förändringsprocesser i fysiska, kognitiva och psykosociala funktioner kan föräldrabarnkommunikation ses som en skyddande faktor mot att de involverar sig i mobbing. Alla har vi ett gemensamt ansvar för att barn och ungdomar inte ska må dåligt på grund av mobbing. Tillsammans kan alla individer i samhället hjälpas åt eftersom små saker och ord kan göra skillnad. Som vuxen bör man vara en lyhörd och positiv förebild, behandla andra respektfullt och ta del av barn och ungdomars liv för att bidra till att minska mobbing.

Referenser

- Arrhenius, L. (2016). *Friendsrapporten 2016*. Stockholm: PrintR. Hämtad 2016-12-01 <https://friends-brandmanualswede.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2016/08/friendsrapporten-16-webb.pdf>
- Bandura, A. (1977) *Social Learning Theory*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Benedict, F. T., Vivier, P. M., & Gjelsvik, A. (2015). Mental health and bullying in the United States among children aged 6 to 17 years. *Journal of Interpersonal Violence*, 30(5), 782-795. Retrieved from <http://ezproxy.server.hv.se/login?url=http://search.proquest.com/docview/1655770026?accountid=14825>
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB upplaga 2:3
- CAN. (2014). Hämtad 2016-11-17. <http://www.can.se/Fakta/Fragor-och-Svar/Allmant/#Hur-definieras-alkohol-narkotika-och-tobaksberoende>
- Collin, L., El-Khoury, B., & Sundell, K. (2005). *Elever som mobbar: vilka är de?*. Forsknings- och utvecklingsenheten, Socialtjänstförvaltningen, Stockholms stad
- Espelage, D. L., Low, S., Rao, M. A., Hong, J. S., & Little, T. D. (2014). Family violence, bullying, fighting, and substance use among adolescents: A longitudinal mediational model. *Journal of Research on Adolescence*, 24(2), 337-349. doi:<http://dx.doi.org/10.1111/jora.12060>
- Espelage, D. L., Bosworth, K., & Simon, T. R. (2000). Examining the Social Context of Bullying Behaviors in Early Adolescence. *Journal Of Counseling & Development*, 78(3), 326.
- Farrington, D. P., & Ttofi, M. M. (2011). Bullying as a predictor of offending, violence and later life outcomes. *Criminal Behaviour & Mental Health*, 21(2), 90-98. doi:10.1002/cbm.801
- Georgiou, S. N., & Stavriniades, P. (2013). Parenting at Home and Bullying at School. *Social Psychology Of Education: An International Journal*, 16(2), 165-179.
- Howitt, D., & Cramer, D. (2014). *Introduction to statistics in psychology*. 6th ed. Harlow: Pearson Education Limited.
- Höistad, G. (2001). *Mobbing och människovärde*. Stockholm:Förlagshuset Gothia AB
- Iwarsson, P. (2016). *Samtal kan göra skillnad*. Hämtad 2016-11-17 <https://www.bris.se/default.asp?pageID=634>

- Keijsers, L., Branje, S. T., VanderValk, I. E., & Meeus, W. (2010). Reciprocal Effects Between Parental Solicitation, Parental Control, Adolescent Disclosure, and Adolescent Delinquency. *Journal Of Research On Adolescence (Wiley-Blackwell)*, 20(1), 88-113. doi:10.1111/j.1532-7795.2009.00631.x
- Kerr, M., Stattin, H., & Burk, W. J. (2010). A Reinterpretation of Parental Monitoring in Longitudinal Perspective. *Journal Of Research On Adolescence (Wiley-Blackwell)*, 20(1), 39-64. doi:10.1111/j.1532-7795.2009.00623.x
- Lilja, J., Larsson, S., Borg, S., Bjerkenstedt, L. (2003). *Ungdomsliv, identitet, alkohol och droger: En multidimensionell och preventivt inriktad kunskapsöversikt med hermeneutiskt-socialpsykologiskt fokus*. Stockholm: Statens folkhälsoinstitut.
- LoRDIA (2016). Hämtad 2016-12-13. <http://www.lordia.se/>
- Luk, J. W., Wang, J., & Simons-Morton, B. G. (2012). The co-occurrence of substance use and bullying behaviors among U.S. adolescents: Understanding demographic characteristics and social influences. *Journal Of Adolescence*, 35(1351-1360). doi:10.1016/j.adolescence.2012.05.003
- McConnell, M. M., Memetovic, J., & Richardson, C. G. (2014). Coping style and substance use intention and behavior patterns in a cohort of BC adolescents. *Addictive Behaviors*, 39(10), 1394-1397. Retrieved from <http://ezproxy.server.hv.se/login?url=http://search.proquest.com/docview/1699504771?accountid=14825>
- Olweus, D. (1999). *Mobbning bland barn och ungdomar*. Berlings skogs. Första upplagan:1
- Olweus, D. (2011). Bullying at school and later criminality: Findings from three Swedish community samples of males. *Criminal Behaviour & Mental Health*, 21(2), 151-156. doi:10.1002/cbm.806
- Socialstyrelsen (2012) *Skolans betydelse för barn och ungas psykiska hälsa*. Hämtad 2016-12-14. <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2012/2012-5-15>
- Socialstyrelsen. (2016) *Kunskapsguiden*. Hämtad 2016-11-16. <http://www.kunskapsguiden.se/barn-och-unga/Teman/psykisk-ohalsa-hos-barn-unga/Sidor/vad-ar-psykisk-ohalsa.aspx>
- Stattin, H., & Kerr, M. (2000). Parental Monitoring: A Reinterpretation. *Child Development*, 71(4), 1072.
- Swearer, S. M., Wang, C., Berry, B., & Myers, Z. R. (2014). Reducing Bullying: Application of Social Cognitive Theory. *Theory Into Practice*, 53(4), 271-277. doi:10.1080/00405841.2014.947221
- Undheim, A. M., Wallander, J., & Sund, A. M. (2016). Coping strategies and associations with depression among 12- to 15-year-old norwegian adolescents involved in bullying. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 204(4), 274-279. Retrieved from <http://ezproxy.server.hv.se/login?url=http://search.proquest.com/docview/1788556754?accountid=14825>
- Vetenskapsrådet. (2011). *God forskningsed*. Hämtad: 2016-12-16 <https://publikationer.vr.se/produkt/god-forskningssed/>
- Young, K. C., Kashdan, T. B., McKnight, P. E., Blalock, D. V., Yuen, M., & Richberg, J. B. (2015). Happy and unhappy adolescent bullies: Evidence for theoretically meaningful subgroups. *Personality and Individual Differences*, 75, 224-228. Retrieved from <http://ezproxy.server.hv.se/login?url=http://search.proquest.com/docview/1650984980?accountid=14825>
- Ziersch, A. M., Baum, F. E., MacDougall, C., & Putland, C. (2005). Neighbourhood life and social capital: the implications for health. *Social science & medicine*, 60(1), 71-86.

Högskolan Väst
Institutionen för individ och samhälle
461 86 Trollhättan
Tel 0520-22 30 00 Fax 0520-22 30 99
www.hv.se